

Dopis pravnučce.

Milá Nino.

Ještě pár měsíců zbývá do okamžiku, kdy se poprvé nadechneš a poprvé spatříš světlo našeho světa. Chtěla bych být dobrou sudičkou a popřát ti do života jen a jen to dobré, jako každá babička. A samozřejmě předpokládám, že to tak bude. Ne že by naše doba byla ideální, to asi není žádná doba. Ale podmínky, do kterých se narodíš, snad nikdy ještě nebyly tak dobré.

Nino, budeš další generací našeho rodu. Pokud vím, vzdávat se bez boje nebylo u nás zvykem. Jedna moje babička zachránila život dědovi. Bojoval na východní frontě první světové války. Vybuchl kousek od něho granát. Babička si vydupala jeho převoz z frontového lazaretu domů a udělala vše pro to, aby nepřišel o nohu a vyléčil se. Dědeček se dožil v pohodě vysokého věku, dokonce si nás bral na prázdniny. Druhá babička sama, za pomoci vnučky, o kterou se starala, dostavěla dům ve Vacově. Byla včelařkou, pamatuji si ji v kukle a s kuřákem v ruce. Koukali jsme oknem, jak pracuje ve včelíně, kolem ní poletovaly včely, bylo to takové tajemné a pak nám dala každému kus plástve medu. Snad díky tomu jsem včelařkou i já. Moje maminka ustála všechny tatínkovo excesy, včetně stěhování do bývalé hospody, kde nebyla voda ani wc. Nám dětem to zase tak moc nevadilo. Velkou výhodou totiž byla okna na náves. Místní obecní hostinec, krám, trafika, holičství a 2x do roka střelnice a kolotoč nebo houpačky. To vše nám nabízel pohled z okna a náramně nás to bavilo.

Tvůj prastrýc, nejmladší syn vacovské babičky, Jarka, bojoval na frontě ve druhé světové válce. Nejstarší syn, Josef, převáděl po převratu v roce 1948 lidi do Bavorska a nakonec sám emigroval. Zakotvil v USA a slušně se mu tam dařilo. V roce 1969 za ním konečně odjela i teta, jeho žena.

Jsme rodina československá. Což znamená, že jeden můj pradědeček byl vinohradník ze Svätého Jura a druhý sedlák z Koldína. Dnes se říká vinař a zemědělec. Dědeček a moji rodiče byli zahradníci. A po všech těch svých předcích jsem zdédila lásku k přírodě a půdě. A vínu. Věř mi, že bez přírody a úrodné půdy nelze žít. Na přírodě jsme závislí, půda nás živí. Život je totiž zázrak. Z mrňavého semínka nebo vajíčka se vyvine kytky, strom, zvíře, člověk. Nikdo na světě nedokáže vytvořit to, co příroda. Nic není tak dokonalého, jako ona. A nikde si asi neodpočineme tak, jako v lese, u moře a nebo pod kvetoucím stromem. Proto je důležité přírodu chránit. Všechno souvisí se vším, i žížala je důležitá.

Bohužel my, lidé, máme tendenci přírodu spoutávat, drancovat, zneužívat. Naštěstí ne všichni. Je stále hodně lidí, dobrovolníků, kteří pomáhají a zachraňují. Ale to nestačí. Pro peníze jsou jiní schopní všeho. Chtějí půdu, kde jsou divoká zvířata doma, aby vypěstovali levný palmový tuk, potřebují kabelku z hadí kůže, prášek z rohu nosorožce či ploutve žraloka. Loví delfíny, mláďata tuleňů, ryby, divoká zvířata. Dokud mají odbyť, budou to dělat. Ale to není dobré. Tohle nikomu štěstí nepřinese, spíš naopak. A pak, věci jsou jen věcmi, neudělají nikoho na dlouho šťastným a spokojeným. Víš, co třeba dělá šťastnou mě? Když na jaře přiletí vlaštovky. A nebo ta krása, když brzy z jara včely nosí pyl z kočiček do úlu. Nožičky mají obalené tak, že sotva lezou. Spěchají, aby včelstvo mělo dost potravy na výchování další generace včel. To jsou okamžiky v životě, kdy si uvědomím, že jsme součástí něčeho úžasného, smysluplného, dokonalého. Je jedno, jak to kdo nazývá, jestli univerzum a nebo Bůh. Je tu zkrátka něco, co nás převyšuje a chceme-li, i vede. Instinkt, děděný z generaci na generaci. Zachování rodu.

Myslím, že během mého života se stále někde na zemi válčilo a zkoušely se nové účinnější zbraně. Dodnes nechápu, proč. Proč se vedou války, k čemu?

Hippies (mladí Američané, kteří odmítali válčit ve Vietnamu) razili heslo Make love not war. Milujte se a neválčete. Souhlasím. Když se 21. srpna 1968 na ulicích našich měst objevily tanky a auta s vojáky „spřátelených armád“ a večer jsem z rádia Svobodná Evropa slyšela, že „hranice mezi východem a

západem jsou dané“, uvědomila jsem si plně zrudnost všech těch tahanic o moc. Když mi stejně starý kluk mířil samopalem s bodákem na břicho a řval na mne „idí“, viděla jsem v jeho očích smrt. On neviděl stejně starou holku, viděl kontrarevolucionáře, který ohrožuje bezpečnost světa. Neměli jsme zbraně, byli jsme doma, ve své vlastní zemi. Od mala mi vtloukali do hlavy, že Sovětský svaz je záštita míru. Tak takhle ta záštita vypadala. Obsadila nás, zabrala velké části území a umístila sem rakety. Vydrželi nás „chránit“ přes dvacet let. Samozřejmě za naše peníze.

Rok 1989 nám přinesl konec vlády jedné strany. A demokracii. Křehkou, zranitelnou, ale přinesl. Víš, Nino, těch čtyřicet let budování socialismu je v lidech. Zvykli si brát, řvát, udávat, ohánět se legitimací, mít výhody. Kdo vybočoval, byl podezřelý. Ať už proto, že něco uměl a nebo vlastnil. Ještě zřejmě tvoje generace bude ovlivňována „bývalými“. Když jsem chodila do školy, lhali nám. Dějiny se upravovaly a vykládaly podle potřeb. Do věznic se zavírali lidé, nepohodlní režimu. V roce 1953 komunisté popravili své bývalé vedoucí činitele. Tak dlouho je „vyslýchali“, až se „přiznali“. Pánům, co provozovali tohle řemeslo, se říkalo STB. Nikdy nebyli za svou brutalitu potrestaní ani odsouzení. Jejich potomci žijí stále mezi námi, dostávají se do politiky a škodí. Otravují nám život lží a polopravdami. Máme přece demokracii.

Nino, to byla historie. To, co jsem zažila a mé postřehy. Píšu ti to proto, aby ses nenechala nikdy obalamutit. Víš, hlavy nám netrhali, kdo držel pusku a krok, měl klid. Žili jsme, měli děti, chodili do práce, občas jsme absolvovali nějakou velice nudnou schůzi, jenže...Když po roce 1989 televize otevřela trezory a začala pouštět zakázané filmy, dodatečně jsem si uvědomila, jak jsme zhostejněli, otupěli a rychle zapomněli. Dnes se situace opakuje, i když v trochu jiných kulisách. A to mě děsí.

A ještě něco bych ti chtěla říct. Každý děláme chyby. Ve škole i v životě. Možná je budeš dělat i ty. Pamatuj si, chybovat je lidské. Ale je důležité si svou chybu přiznat a snažit se ji napravit. Lež nic nevyřeší, jen většinou vyvolává další a další lež. Když lžeš, přestaneš si sama sebe vážit, a to je špatně. Měj ráda sama sebe, važ si sama sebe. Každý člověk je jedinečná bytost. V pohádce Pyšná princezna říká král ševci: „Ševče, nad nikoho se nepovyšuj a před nikým se neponižuj“. To platí stále, nejen v pohádkách. A nauč se odpouštět. Se zlobou a nenávistí v srdci se dobře bojuje, ovšem špatně žije. A nezapomeň odpouštět i sama sobě. Já vím, je to těžké, ale jde to. Život je krásný, stojí za to žít, ale musíš chtít, aby takový byl. Je jen a jen na tobě, co s ním uděláš, kam až dojdeš po jeho cestách. Možná nebudou rovné, nebudeš vědět, co čeká za první zatačkou, ale neboj se, k cíli dojdeš.

Nino, moc, moc ti přeji, abys prožila krásný a bohatý život. Abys vždy šla za svým snem a dělala práci, která tě baví. Aby ses nikdy nenechala odradit momentální nepřízní osudu. Vše je tak, jak má být a co tě nezabije, to tě posílí. A až ti bude tolik co je dnes mně, aby ses mohla každému s klidem podívat do očí.

S láskou tvoje prababička Lída.

Kochila Černá

[Redacted text block]